

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten in red ink: "Pun bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دیا مشالونہ

تولونکی: عبداللہ نجفانی

دقومونواوقبیلودچاروزارت
دنشرا توافرهنگی چاروریاست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

www.baachakhan.com

د بابا مشالونه

د چاپ حای - دولتی مطبعه - کابل

د چاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

د چاپ نېټه - ۱۳۶۶ هـ ش

د چاپ مهتمم - محمد انور شمس خیل

www.baachakhan.com

فخراخان بآبادکار، عمل او خدمت میری بہر
دکار او زیار، مینے او محبت، وروری اورا۔
داری، عدل او انصاف پہ بارہ کنہی دیرخہ وٹلی او
لیکلی دی۔

برہ خبرہ بی دانسانیت لاری بد دیوہ دہ۔
مونز بے یو خود غسی ظاند، لارنہو نی او لافانی مشالونہ
دخلو عزیزانو ورو خود ژوندانہ پہ لارنہ سیزدو۔
گوہی نزل بی پری بی خطرہ شی او منزلت زور سیزی۔
سا سو خد متگا رختانی

د قومونو د ژوندې کولو او بيدارولو د پاره داسې
کسان په کار دي چه بي غرضه وي. ديانت دار
وي. ايماندار وي او د خداى د پاره خپل
قام خدمت ته تيار وي. چه داسې
کسان په کوم قام کېنې پيداشي نو د هغوى
په کوښښونو هڅه قام کېنې مينه، محبت،
مسدردى، وروري او عزيزولي پيدا
شي. هڅه قام آباد شي.

مونبز خدایي خدمتگار یو . مونبز مخلوق

د فایدې او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونبز کار خدمت انځي

ده . اگر که خلق مونبز سره هر څه سلوک

کوي . مونبز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونبز فرض

درگنډ راو سېردی .

www.baachakhan.com

زموږ نړۍ د نړۍ په ظلم وړت کول دي او منظم
د ظلم په خلاصول دي. که ظلم زموږ ورو او مسلمان
مړي.

خدایی خدمتگار حانت خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتی د خدمت ضرورت نشسته
د خدای خدمت دهنه د مخلوق خدمت دی
اود خدای مخلوق یوازې مسلمانان نه دی
ټول دهنه د مخلوق دی، که هندو دی، که سکھ
دی که عیسایی دی .

مونڙ پستانه خدایي کار او خدمت ته
ته وایو چه بي دکو می طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لري
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

مونڙ د خلکو د پوهولو او کښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستود حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشوند
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پري
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

www.baachakhan.com

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطر خپل سینه د بغضونو، کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سینه د نوموړو زبانه
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو پہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی پہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرہی ولی چہ کوئی پوری
یوی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسی دی نہ شی ۔

حقيقت دادی چه یوازې قانون د
ملک اصلاح کولی نشي اونه امن قایمولى
شي . د خلقو زړونو بدلولو ضرورت دی . ثخه خټه
پورې چه د خلقو زړونه بدل نشي جر مونه کمیدی
نه شي .

د خلقو زړونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شي . خو مره چه دا تحریک خوړ شي
هو مره به د خلقو په زړونو کښې تبدیلی راجي او
ددې لازمي نتیجه به په ملک کښې امن و

امان وي .

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور ور خلک وي هم ،
بی کاره شي او د هغوی طاقت دیو بل په
غور خو لوی کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدایږي .

زه چه هرته دخیل خان دیاره خوبوم بده
دخپلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خپلو ملگرو ته وایم چه زما پتیر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک گڼې چې کوم نقص
وینئ، دهنونه به ما خبروی او ته وخت
چې هغوی ما دخپلو غلطونه خبردار کړي،

نوزه دهنوی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبښښ

کوم

۱۲

www.baachakhan.com

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

۱۳

انسان ہم یو عجیبہ خیزدی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی اوہمت بایلی ، نو
بیاد خپلی کمزوری او بی ہمتی دیتولو
دپارہ قسما قسم حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه
دخدای مذہبونه دی او دنیا ته داتفاق،
میینی او محبت او دخدای مخلوق د آرام
او خدمت دپاره راغلی دی .
دهر یو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق
له منح نه کر که او نفرت لیری کړي او ملینه او محبت
پکښې پټید کړي او د دېل سره امداد وکړي .
خو موږ د دې حقیقت نه چا خبر کړي نه یو .

حقیقت دادی چنانچه مدیوب
هم سرمایدار و خیلی سرماییه زور قبضه
کری ده رستینی خدایی مذهب
خود مخلوق خدمت دی . مینه ده .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وي.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلي دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ دا اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېږي او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوي او برباد
شوي دي

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵)، د انقلاب زموږ ډیر ملګري
موږ سره د سنه (۱۹۱۷)، په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، ډاکتران، انجیران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

زما خیال و رخ په وړخ د جنکو تعلیم او تربیت
 طرف ته زیاتېږي. ولې چه زه دا خبره خپل قوم د
 پاره خطرناکه گڼم چه ملکانونه خودې تعلیم ورکړي شي
 او جنکي دې د علم نه محروم پاته شي. چه ددې نتیجه
 به دا وي چه زمونږ ملکانونه خوله اول جاهلانو بسخو
 سره ورونه نه کوي او که چيري دهم کړي نو اکثر بي کور
 سمون خوري او هميشه په گېڼي کش مکش وي. چه
 ددې زمونږ ملک او قوم ته د یو لوی نقصان
 درسيده واندیشه ده

... پستی او بندي په عمل دوه . که دچا
عمل پست وي هغه نړوي که بنه په کار دی
چه پست وگنل شي او دچا عمل چه اوچت
وي نړوي که بنه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگنل شي .

خدای خور او نه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړي دي او د بشریت د گاډی دا
دوه پایی دي د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

www.baachakhan.com

زمونڊ ٻن سئو پنجاهي خودري پاڪستاني
او وفاداري ٻي اودري حضرت مغلاني دي .

۲۱

په جيلخانو كېنې ما دخپل قوم په حالاتو
باندي په ښه شان سره غور كړى . زه
په دې نتيجه ورسيدم چه په دنيا كېنې ، سچ
قوم بغېر د خپلې ژبې نه ترقي كولى نشي
او په هغوى كېنې علوم او فنون پيدا
كيدى نه شي .

يوه ورځ زه د امان الله خان ملاقات له تلي
 وم. ډيرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
 كېنې مې پاته داوودې: تاله تركي درجي، فارسي درجي
 او نورې يې هم "خي" خو خپله ژبه درجي. زما خبرې ته
 هغه باندې ډير اثر وكړ او د وعده يې راسر و كړه چې زه
 كوم به يې كچه په افغانستان ته واستل شو، زه به يې ته
 دده ليدو ته ورغلم. نو هلته يې هر سېتو كېنې خبرې وكړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه دُر بی
په باره کنی خبری و کړی راته به یی ویل چه پښتو
لا دته ژبه ده ؟ په دی کنی علم نشته . ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
راکوزی شوی . دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقي وکړی ده . پښتو خپلی ژبی ته
توجه نه ده کړی ، دی کنی دپښتو ژبی ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوستا گناه ده .

www.baachakhan.com

پلٹتی اوچے چمک رہی ہو
موسم خیر پیکر ہو
پلٹتی اوچے چمک رہی ہو
موسم خیر پیکر ہو

انقلابِ مندی کار او دومره آسان خبر

نه دی .

انقلابِ دهری سینی کاردی .

انقلابِ علم او پوهه غواړي .

انقلابِ عالمان او پوهان غواړي چه دیوې

سره قام وروزي او انقلاب ته یې آباده کړي .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهی خراب شی دنی او د قوم او
ملک پکښې ډیر نقصان دی. که چیرې
نن یو بادشاه به هم وی نو سبا به یې نوی
بادشاه وی، نو څوک ویلی شی چې کونډی به
به هم به وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چې هر وخت دا خیال کوي چې
که دا خلک پوه شول نو ما به لیرې کوي. نو به
هر وخت د قوم د پوښې په لاره کښې
خښه اچوي.

موز بادشاهان جو رول نه غواړو. بادشا-
 هانو ته موضوعات نشته. زموږ به يو مشروي او قوم
 په رايه او رضا او مشوره به وي. او هغه سړي وي
 چه د قوم خدمتگار وي. د خان، غريب او ميا ملا
 فرق نه وي. بلكه هر هغه سړي به وي چه هغه نيك او
 ايماندار او د قوم او ملك خير خواه وي. تكليفونه او
 قرضي او دير خدمت يې د قام او ملك كړي
 وي او چه د دې مشري اهليت او پوهه هم مكيني وي
 زموږ حكومت به د جماعت (د حزب) تابع وي
 جماعت به د حكومت تابع نه وي.

د املک (پښتونخوا) زموږ د ټولو پښتنو
دې . نو موږ يو سړی نه خان کوو. زموږ
به کوښښ داوي چې ټول خانان کړو. او
دا سې حکومت به جوړوو چې هغه ځينې مساوات
وي او د ټولو خلکو پکښې يوشان خیر و فایده وي .
که پوره وي او که پوره وي په شهر کې به وي. مڼ
انصاف وي . زموږ به د ټول قوم يوه جرگه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي .

دخدا می دیاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جوړ کړی.
دایری حبیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی. نو دین به موهم نه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف خود بھی پیدا کرتی

۳۱

www.baachakhan.com

چم پوره وي له سپوره وي درلودی پوښان وي

۲۲

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library